مسئولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

ولي الله ملکزی
۲۰۲۰/۰۸/۲۴

د بلواکۍ رنګ او د خپلواکۍ قلنګ

په هندو مذهب کې هولي هغه جشن ته ویل کیږي چې د هر توکم، جنس، ژبې او سیمې خلک د مارچ په میاشت کې یو ځل په یو ستر میدان کې سره راټولیږي. ټوله ورځ سندرې وايي، ناځي، یاراني کوي، سترګکې وهي او په پای کې یو په بل باندی دومره رنګونه وشیندي چې د پیژندلو نه وي. خو چې ما ښام کورونو ته ستړي ستومانه ورستانه شي، نو بیا هماغه کاست او هماغه طبقاتي ژوند وي، چیرته چې برهمن له شودر سره په یو تغر او یو د سترخوان نه شي کښیناستلای. ځکه له رنګونو جوړ ټالونه یواځې د ساتیرۍ لپاره وی، کوم چې ډیر نازکه، عاشقانه او زنګیدل پری ممکن نه وي.
بیا بیا به مو لیدلي وي، کله چې د تیز باران شیبې په کمیدو شي، نو په تورو وریځو کې د اوبو څاڅکي د لمر له شعاع سره یو ځلیدلی کمربند جوړ کړي. د آسمان په پراخې لمن کې دغې اوږدې او غزیدلې لیکې ته په افسانوي او شاعرانه ژبه کې، رنګین کمان یا ژیړه زرغونه کاسه ویل کیږي. د لمر په ډوبیدو سره، دغه له اوو رنګونو جوړه ښکلا، ترې تم او د خیالونو په یوې تراشل شوې نړۍ باندی بدله شي. مینان یې په خوبونو کې ویني او شاعران ورباندی بګتۍ او چاربیتې لیکي.
د سیرلانکا، اندونیزیا او لاتیني امریکا په ساحلي ځنګلونو کې د کربوړي له خاندانه یو وړوکی حیوان دی چې په انګریزۍ کې ورته کمیلین (Chameleon) ویل کیږي. دغه غټ سترګی حیوان چې کله ښکار ته ځان برابر کړي یا له خپله ځانه دفاع کوي، نو په دواړو حالتونو کې د سترګو په رپ کې خپل رنګ بدلوي، دښمن په غفلت کې اچوي ترڅو ځان ورڅخه بچ کړي. مګر د پوستکي دغه آبي، نارنجي او ګلابي رنګونه مازې د یو څو شیبو لپاره وي او د ټګمارۍ حشرې اصلي ماهیت پخپل ځای پاتې وي.
د سیاست په بې رحمې دنیاګۍ کې د محکومو ولسونو او تپل شوو دولتونو، حالت هم کټ مټ همدغسی رنګین، کاواکه او بې اختیاره وي. که څوک یې په خاورې اغزن تار تیروي، که څوک یې ځوانان سیندونو ته اچوي او که څوک یې پخپلو اوبو کې تږي ساتي، خو دوئ به چپ او لاس تر زنې لاندی ناست وي. که څوک ورله دوه سرې حکومتونه جوړوي، که څوک دولتي اسرار غلا او په ګاونډیانو یې خرڅوي، که څوک له نغدو ملیونونو ډالرو سره نیول کیږي، که څوک یې د هیواد د اتلانو سپکاوی کوي، دوئ به ځان ناګاره نیسي او خپله شوله به خوري چې بی پردې نه شي. د خپلې هوا، ارادې او تصمیم واک به نلري، د بهرنیانو سترګو او خوښۍ ته به ګورې. ټولې پریکړې او غوښتنې به یې لنډ مهالې، خود ګذره او د تودو شګو د سراب په څیر وي.
که د خپلواکۍ غورځنګونو د معاصر تاریخ په پاڼو کې، د سوبو، شهامتونو او غزاګانو په هکله لیکل شوي داستانونه، خبرونه او کارنامې ولټوو، نو زیاتره یې په افغانه وینه کاږل شویدي. د شلمې پیړۍ په پیل کې د انګریزي ښکیلاک د جغرافیا او واکمنۍ ساحه دومره پلنه او سوره وره وه چې که یوې خوا کې به یې شپه وه، نو بله خوا به روڼ سهار وو. په همدغسی یو خوړین او زبیښلي پړاو کې، له نن څخه یو د پاسه سل کاله وړاندی، یو ځوان، هوډمن او د خپل ولس له نبض سره اشنا ټولواک، غازي امان الله خان د پیرنګیانو له بلواکۍ څخه د خپلواکۍ بغاوت اعلان کړ.
له هغې ورځې را نیولې تر ننه، دی ولس د خپلې آزادۍ لپاره د ملیونونو انسانانو د کوپړیو قلنګ نذرانه کړ، د نړۍ ټولو ځپل شوو ولسونو ته یې د حق غوښتنې الهام ورکړ. د آسیا او افریقا په لر او بر کې د خپلواکۍ ترانې وغږول شوې او ګام په ګام د مقاومت او شهامت شمعې بلې شوې. که لرې ولاړ نه شو او یواځې د نژدې سیمې هیوادونو ته وګورو چې د قربانۍ کچه یې زموږ د قربانۍ پارسنګی هم نده، نو دوئ ډیر بختور دي. څوک اتاتورک لري، څوک

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په ځیر و لولئ

خميني، څوک ګاندي او څوک جناح لري، خو زموږ په هيواد کي ځيني معلوم الحاله کړی او اړخونه حتی د اعليحضرت امان الله خان په رشادت، قيادت او اتلولی باندی شکمن دي.
ټولو وليدل د زمري د مياشتي اته ويشتمه چي د خپلواکی ملي او تاريخي ورځ ده، په هغي ولولي او حماسي سره ونه لمانځل شوه، څومره چي په کار وه. د هيواد په اکثرو ولايتونو کي داسی نه ښکاريده چي ګوندی موږ د خپلو ربښتينو اتلانو د يادوني او قدروني سره مينه لرو، يا يي له ارزښت او هنر سره بلد يو. ولی هم د خوښئ او هم د حيرانتيا خبره وه چي په لندن کي هغو افغان سيکانو او هندوانو په دوديزو ګډاګانو او ميلو سره دغه ورځ ولمانځله، څوک چي پدی وروستيو کي هيواد پريښودلو ته اړشول. په دوبی کي عربو شيخانو د دوستئ او پيوستون په عنوان، د نړئ تر ټولو اوچت بلډنګ، برج الخليفه د افغانستان د ملي بيرغ په دريو رنګونو باندی ټوله شپه روښانه او ځلانده وساته.
ټول منو چي عمري خلافت بيرته نه را ګرځي. د حضرت پيغمبر (ص) دوهم خليفه په مصر کي د خپل والي، عمرو بن العاص د ځوئ د وهلو امر پدی خاطر ورکړی وو چي د يو غريب قبطي د ځوئ انتقام تری واخلي. د ټولنيز عدالت په پار د عمر فاروق دا خبره اوس هم د کاني کرښه ده چي: (متى استعبدتم الناس وقد ولدتهم أمهاتهم أحرارا - له کله راهيسی مو د خلکو د غلام کولو هڅي پيل کړي، په داسی حال کي چي دوئ خپلو ميندو خپلواک او آزاد زيږولي دي)؟
خپلواک سياسي نظامونه د همدغه اصل په پام کي نيولو سره، طبيعي زيرمي، دولتي منصبونه او مادي امتيازات د ټولني د ټولو وګړو ترمنځ په مساوي او برابره توګه ويشي. دا چي عقيده او عقده هيڅکله په ګډه سره مزل نه شي کولائ، نو له همدی امله د رعيت حقوق بايد د ژبي، سمت او سياسي وفاداری په تله کي ونه تلل شي، بلکي د پوهي، اهليت او کفايت له مخي وويشل شي. د ولس او واکمن ترمنځ واټن، بايد د درناوي په مزبوت مزی تړل شوی وي.
ځکه خپلواکي همدا ده چي يو انسان د دی وس ولري چي په خپله خوښه، د خپلي ارادي او باور په رڼا کي تصميم ونيسي او د چا فشار، زور او نظر ورباندی ونه تپل شي. د حقوقو او سياست پوهان د خپلواکی بل تعريف داسی کوي: په يوی ټاکلي جغرافيي کي چي خلور خواوي يي معلومي وي، د وضع شوو قوانينو په چوکاټ کي دننه، د ويناء، تصميم او عمل واک درلودل، خپلواکي بلل کيږي.
موږ افغان ولس به هله د سيالانو سيال شو چي سياسي آزادي ولرو او خپل واکمنان په خپله خوښه وټاکو. موږ به هله شمله ور او مټه ور ولس وګڼل شو کله چي د خپلو سرچينو مالکان او اقتصادي پلانونه په خپل لاس د خپلو اړتياوو له مخي جوړ او پخپلو لاسونو پلي کړو. موږ به هغه مهال ربښتيني خپلواک شو، کله چي زموږ ځوانان د ټوپک په ځای قلم په لاس کي ونيسي، د وينو د سور رنګ په ځای د مشوانئ تور رنګ ته ترجيح ورکړي. ميرمني د دی ټولني مساوي او نيمه برخه وګڼل شي، د انحصار ځای ملي مشارکت او دافراط ځاي د اعتدال په برخه شي. موږ به هغه مهال يو غښتلی، ملی او پياوړی هيواد شو کله چي شيعه، سني، طالب، مجاهد، ډيموکراټ، ازبک، تاجک، هزاره، پښتون او نور قومونه، په ګډه او د زړه له تل څخه دا يوه ناره، په يو غږ زمزمه کړو چي:

يو الله، يو هيواد ، يو افغان.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په ځير و لولئ